

**avocatul
poporului**
OMBUDSMAN

RAPORT DE VIZITĂ preventivă la centrul de plasament temporar al străinilor

___09/02/2024___ Nr. ___08-1/4-333___

A P R O B

___/ semnat/ ___
___09___/___02___/ 2024

Ceslav PANICO

Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

RAPORT PRIVIND VIZITA PREVENTIVĂ CENTRUL DE PLASAMENT TEMPORAR AL STRĂINILOR

12 decembrie 2023

Raportul a fost elaborat de
angajații Oficiului Avocatului Poporului:

- 1) *Elena PALADII, consultantă superioară, Direcția prevenirea torturii*
- 2) *Rodica MALICEV, consultantă superioară, Direcția prevenirea torturii*
- 3) *Grigorii LOZAN, consultant principal, Direcția prevenirea torturii*
- 4) *Alexandru ZUBCO, șef Direcție, Direcția prevenirea torturii*

A. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

În conformitate cu prevederile pct.8 din Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului, aprobat prin Legea nr.164 din 31.07.2015 și în corespundere cu prevederile alin. (2) art. 24 din Legea nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), la 12 decembrie 2023, Direcția prevenirea Torturii din cadrul Oficiului Avocatului Poporului (*în continuare OAP*) a efectuat o vizită de follow-up la Centrul de plasament temporar al străinilor (*în continuare CPTS*), aflat în subordinea Inspectoratului General pentru Migrație al MAI (*în continuare IGM*).

Scopul vizitei: Monitorizarea situației privind respectarea drepturilor străinilor aflați în custodia CPTS împotriva torturii și altor forme de rele tratamente. Ultima vizită a OAP la CPTS a fost la 06 decembrie 2018¹. În 2022, CPTS a fost monitorizat de Consiliul pentru prevenirea torturii².

NOTĂ: Aspectele reflectate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua vizitei preventive.

B. INFORMAȚII DESPRE CPTS

CPTS este o structură specializată, subordonată autorității competente pentru străini (IGM), fără statut de persoană juridică, destinată cazării temporare a străinilor **declarați indizerabili** sau împotriva cărora s-a dispus **măsura returnării** ori a **expulzării** și care au fost **luați în custodie publică**. Centrul are atribuții de **returnare și escortă** a străinilor³.

Potrivit pct.3 al Regulamentului Centrului de Plasament Temporar al Străinilor, Centrul asigură și garantează străinilor: (a) protecție și asistență în realizarea deplină și eficientă a drepturilor lor; (b) tratare respectuoasă și demnă (c) cazare pe durata stabilită de legislația în vigoare; (d) identificarea străinilor cazați în Centru cu perfectarea actelor de călătorie; (e) escortarea străinilor în afara Centrului și (f) asigurarea executării deciziilor de îndepărtare sub escortă. CPTS este finanțat din contul alocațiilor de la bugetul de stat, aprobate pentru Ministerul Afacerilor Interne, precum și din alte surse de finanțare care nu contravin legislației în vigoare⁴. Centrul este condus de director numit în sau destituit din funcție de Ministrul Afacerilor Interne, la propunerea IGM. La momentul vizitei, Centrul era condus de DI Ștefan BURDILA, șef interimar.

CPTS dispune de 3 blocuri administrativ-locative distincte, depozite, mini-teren amenajat pentru activități sportive, parc auto și garajuri. Blocul nr.1 are 3 etaje: etajul 1 destinat activităților administrative și procedurilor de plasament, etajul 2 este rezervat plasării bărbaților străini și la etajul 3 sunt plasate femeile străine. Blocul 2 are două etaje, dintre care unul pentru unitatea de gardă, izolator (nefuncțional) și celălalt are săli de ședințe. Blocul 3 are un singur etaj și este destinat plasării străinilor care însoțesc copii minori sau pentru familii. Blocul 3 dispune de mobilier mai nou și comod, decât blocul locativ nr.1. Ultimele investiții majore în spațiile (clădiri, sisteme de canalizare și electricitate) au avut loc în perioada 2008-2009. Respectiv, IGM urmează să planifice resurse financiare pentru renovări, acomodări și ajustarea unor spații locative, spații pentru activități ocupaționale și de agrement, terenul sportiv, sisteme de monitorizare video pe întreg perimetrul, etc.

¹ <https://ombudsman.md/post-document/raport-privind-vizita-preventiva-la-centrul-de-plasament-temporar-al-strainilor-din-subordinea-biroului-migratie-si-azil-al-ministerul-afacerilor-interne-al-r-moldova-din-06-decembrie-2018-2/>

² <https://ombudsman.md/post-document/raport-privind-vizita-de-monitorizare-efectuata-la-centrul-de-plasament-temporar-al-strainilor-din-cadrul-biroului-migratie-si-azil-al-mai-la-17-august-2022-2/>

³ HG nr.16/2023 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135089&lang=ro

⁴ HG nr.493/2011 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135244&lang=ro#

Suprafața Centrului este securizată prin gard din plasă, inclusiv sârmă ghimpată, sistem electronic de monitorizare și deschidere a porților, scanere, etc. Străinii sau vizitorii nu pot ieși sau intra, decât cu autorizarea necesară și însoțire. Acest fapt arată că CPTS este similar unei instituții privative de libertate și poate fi calificat ca loc privativ de libertate în sensul art.30 a Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului sau Protocolul opțional la Convenția ONU împotriva torturii⁵.

Potrivit statelor de organizare, Centrul este compus din 3 secții și 1 serviciu cu 34 angajați în calitate de funcționari publici cu statut special (5 funcții vacante) și 4 salariați civili.

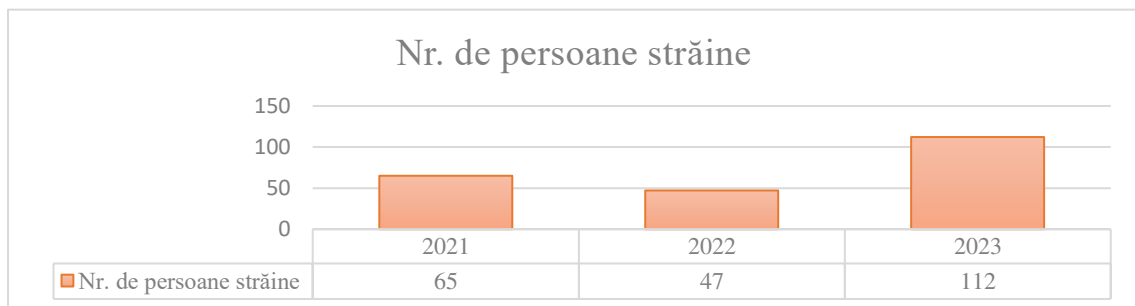
La momentul vizitei, în CPTS erau plasate 8 persoane (1 femeie și 7 bărbați).

C. COOPERAREA

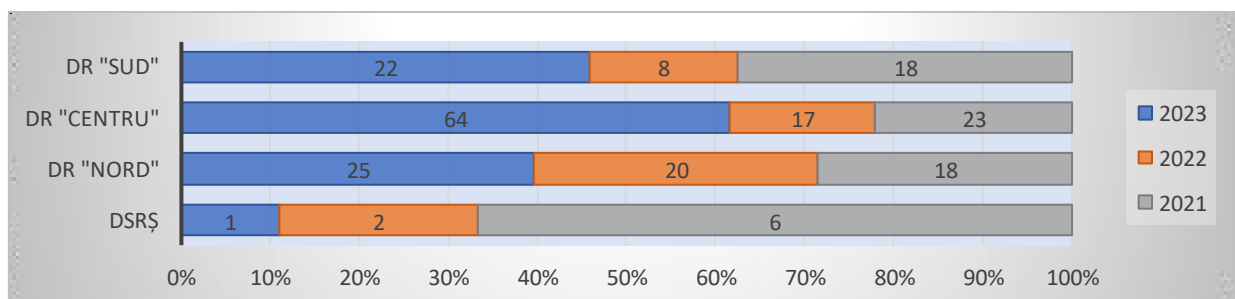
Reprezentanții CPTS au manifestat deschidere și cooperare activă cu echipa de vizită, acordând accesul neîngrădit la informațiile solicitate cât și pe întreg teritoriul Centrului. La fel, angajații OAP au realizat interviuri cu străinii plasați. În cadrul discuțiilor cu șeful instituției au fost menționate obiectivele vizitei, principalele curențe de sistem, dar și au fost solicitate informații generale despre activitatea instituției.

D. SITUAȚIA STRĂINILOR AFLAȚI ÎN CUSTODIE

În primele 9 luni ale anului 2023, în CPTS au fost cazați 112 străini (105 bărbați, 7 femei și nici un minor) luați în custodie publică de instanțele de judecată. Numărul străinilor plasați a crescut, comparativ cu 2022 cu cca 52%. Spre exemplu în 2021 au fost plasate 65 persoane străine, iar în 2022 doar 47: -

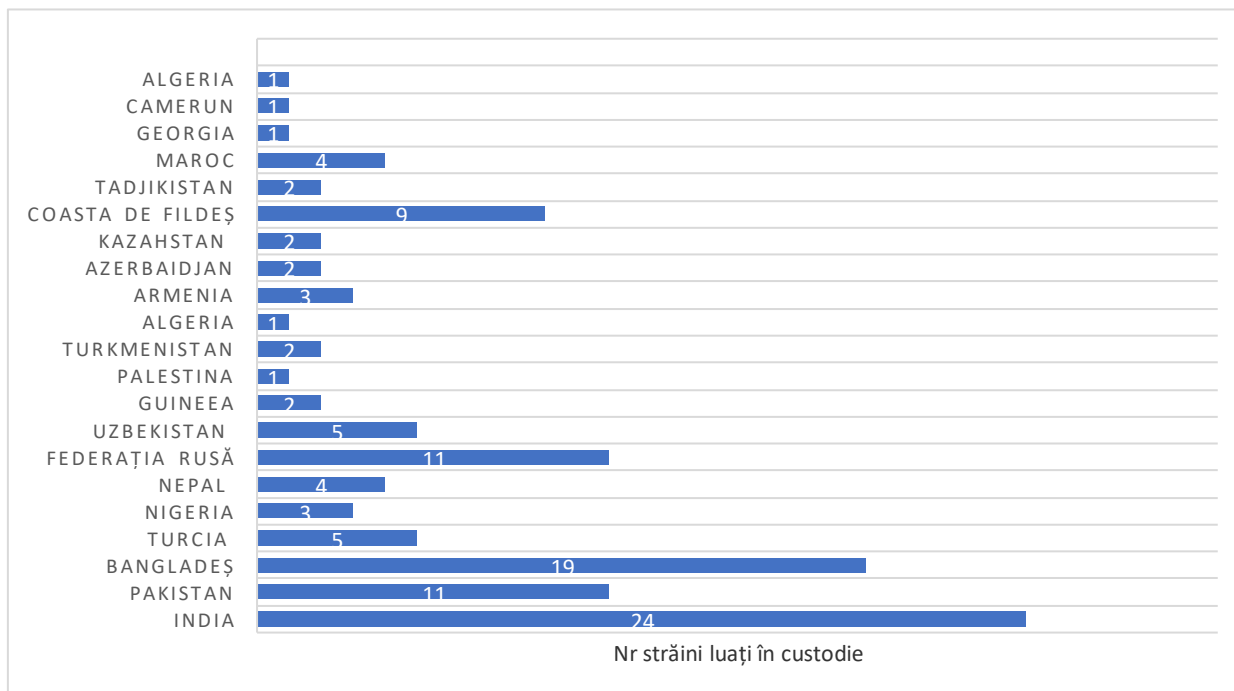
Direcția Regională „Centru” a IGM a identificat 64 străini pentru luarea în custodie, Direcția regională „Nord” – 25 persoane și Direcția regională „Sud”, comparativ mai mulți pentru aceeași perioadă în anii precedenți: -

⁵ Legea privind ratificarea OP CAT: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=25308&lang=ro

După specificul persoanelor luate în custodie publică în funcție de țările de origine a străinilor, în perioada primelor 9 luni ale anului 2023 au fost cetățeni din: India (24), Bangladesh (19), Pakistan (11), Federația Rusă (11), Coasta de Fildeș (9), etc: -

Durata medie de cazare a străinilor pe parcursul a 9 luni ale anului 2023 a constituit **29,03 zile** (în 2022 - 44,34, iar 2021-40,27). 60% din străini au fost îndepărtați în perioada de până la 30 zile: -

30 zile	60 zile	90 zile	120 zile	150 zile	180 zile
77	29	2	2	0	2

Potrivit informației din raportul de bilanț al CPTS pentru primele 9 luni ale anului 2023, din numărul străinilor plasați, au fost depuse **18 cereri de azil** (9 în 2022 și 4 în 2021) de cetățenii din Pakistan (3), Federația Rusă (3), Turcia (3), Nigeria (2), Bangladesh (2), India (1), Algeria (1), Azerbaidjan (1) și Turkmenistan (1). Solicitanții de azil au fost referiți Direcției Azil și Apatridie a IGM (*expirarea termenului de 6 luni și prin decizia instanței de judecată privind refuzul prelungirii custodiei publice*).

Din 112 străini plasați, au fost **îndepărtați**⁶ 83 persoane (procentul îndepărtării: 74%) prin intermediul Punctului de Trecere a Frontierei „Aeroportul Internațional Chișinău”. La fel, CPTS a realizat o misiune de escortă avia a unui cetățean din Nigeria, până în țara de tranzit (Turcia). Bugetul pentru returnări a fost majorat în 2023, comparativ cu 2022 și 2021, ceea ce apreciem ca evoluție pozitivă urmare a recomandării lansate de Avocatul Poporului în Raportul de monitorizare a operațiunii de returnare forțată din 13 februarie 2023⁷. Dacă în 2022 au fost prevăzute 284 mii lei, în 2023 această sumă a fost majorată la 495 mii lei pentru operațiunile de returnare.

⁶ Îndepărtarea sub escortă presupune însoțirea străinului până la punctul de trecere a frontierei de stat deschis pentru traficul internațional ori până în țara de origine, de tranzit sau de destinație, a străinului care a trecut ilegal frontiera de stat, nu a părăsit teritoriul țării în termenul prevăzut de decizia de returnare, a fost declarat indizerabil, împotriva sa a fost dispusă măsura expulzării ori starea sa de sănătate prezintă pericol pentru sănătatea publică.

⁷ <file:///C:/Users/User/Downloads/forced-return-monitoring-report-ro-2.pdf>

În același context, observăm o majorare a procentului de persoane returnate, comparativ cu anii precedenți. Echipa de vizită a fost asigurată că autoritatea IGM realizează toate procedurile conform legislației naționale și a standardelor internaționale privind respectarea **principiului non-refoulement** consacrat în art.33 a Convenției ONU privind statutul refugiaților din 1951⁸ și a altor documente internaționale⁹. Totuși, **Avocatul Poporului accentuează asupra importanței asigurării acestui principiu al nereturnării ca un pilon fundamental, ce interzice Statelor să reîntoarcă refugiați sau solicitanți de azil în teritorii în care există riscul amenințării vieții sau libertății lor pe motive de rasă, religie, naționalitate, apartenență la un grup social sau opinie politică, supunerii la rele tratamente, afecțiunii dreptului la viață privată sau violență domestică și împotriva femeilor**¹⁰.

E. CONDIȚIILE MATERIALE DE DETENȚIE

1. **Condițiile materiale** de detenție din Blocul 1 rămân satisfăcătoare. Acomodările și facilitățile pentru custodiați, practic, sunt aceleași menționate în Raportul de vizită al Avocatului Poporului din 06.12.2008¹¹.

Foto_OAP_odaie_blocul nr.1_CPTS_12.12.2023

⁸ https://www.unhcr.org/ro/wp-content/uploads/sites/23/2016/12/1951_Convention_ROM.pdf

⁹ <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=51b199bb4/> <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Migration/GlobalCompactMigration/ThePrincipleNon-RefoulementUnderInternationalHumanRightsLaw.pdf> / https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-guidance-reducing-refoulement-risk_ro.pdf

¹⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128240&lang=ro

¹¹ <https://ombudsman.md/post-document/raport-privind-vizita-preventiva-la-centrul-de-plasament-temporar-al-strainilor-din-subordinea-biroului-migratie-si-azil-al-ministerul-afacerilor-interne-al-r-moldova-din-06-decembrie-2018-2/>

2. Străinii nu au pretins obiecții referitoare la condițiile de trai. Din observațiile echipei de vizită, holul, camerele de trai, spațiile recreative, grupurile sanitare de la etajul II și III au nevoie de reparații/renovări, or ultima reparație generală a avut loc cu un deceniu în urmă. În context, IGM urmează să planifice resurse financiare pentru recondiționarea spațiilor de detenție din Blocul 1 în 2024 sau 2025.

Potrivit normelor CPT, în cazurile în care privarea unor persoane de libertate pentru o perioadă extinsă de timp conform legislațiilor referitoare la intrarea și sejurul străinilor este considerată ca necesară, aceasta ar trebui plasate în Centre special create în acest scop, care oferă condițiile materiale, un regim adaptat statutului lor juridic și un personal calificat în consecință. În mod evident, astfel de Centre, trebuie să ofere condiții de primire și să fie echipate corespunzător, curate, în stare bună și să ofere suficient spațiu de trăit pentru numărul de persoane care pot fi plasate acolo. Mai mult, trebuie avută grijă de conceperea și amplasarea dotărilor pentru a se evita, pe cât posibil, orice impresie de închisoare¹².

3. Reprezentanții CPTS au susținut că, din momentul reținerii, străinilor li se oferă **oportunitatea de a comunica** cu membrii familiei și/sau apropiații pentru a-i informa cu privire la locul aflării. La fel, acestora li se oferă posibilitatea să utilizeze mijloacele de comunicare online și/sau rețelele de socializare. Cu toate acestea, observăm că doar străinii ce dețin telefoane mobile cu acces la internet pot realiza comunicarea online¹³. Ceilalți, ar trebui să solicite la supraveghetori sau angajații Centrului acces la comunicare. CPTS nu are un spațiu pentru convorbiri online, asigurat cu calculator cu conexiune la internet (Viber, Skype) – unde străinii ar putea să mențină contactul cu familia pe durata detenției. Rețea de wi-fi, la fel, nu există.

Pe larg, deținuții imigranți trebuie să aibă dreptul de a menține contactul cu lumea exterioară pe parcursul detenției și în mod deosebit de a avea acces la un telefon și de a primi vizite de la rude și de la reprezentanți ai organizațiilor relevante. Deținuții imigranți, la fel ca alte categorii de persoane private de libertate, trebuie să aibă dreptul, încă de la începutul detenției lor, să informeze o persoană aleasă de ei cu privire la situația în care se află, susțin Normele Consiliului European pentru prevenirea Torturii¹⁴.

4. **Alimentația străinilor** are loc conform unui regimului prevăzut zilnic (3 ori/zi), în cantină, în conformitate cu normele privind alimentația în vigoare. Produsele sunt livrate de o companie de catering, potrivit unui meniu aprobat. Însă, livrarea alimentației nu are loc în caserole separate pentru fiecare deținut, ci în comun pentru toți, în vase mari. Ulterior, alimentația este porționată în cantină. Aparent, din cauza neadaptării străinilor cu alimentația națională sau a altor motive, rămân resturi neconsumate de mâncare, care sunt aruncate la deșeuri. Aici, opinăm că CPTS/IGM urmează să se asigure ca regimul alimentar al deținuților este în concordanță cu nevoile lor individuale și/sau generate de convingerile lor religioase (în afară de alimentația tradițională autohtonă). Această abordare, ar trebui să fie integrată în toate politicile CPTS specifice originii persoanelor străine. Starea igienică vizibilă a cantinei este satisfăcătoare.
5. **Accesul la baie** este nelimitat. Însă, îmbăierea are loc conform unui orar stabilit. Blocul sanitar (baie, WC) este amplasat pe hol, la fiecare etaj al Blocului 1. Condițiilor de igienă rămân satisfăcătoare, deși se necesită renovare. Baia este separată de pereți și dispune de trei intrări pentru a asigura intimitatea. Furnizarea apei calde este gestionată de CPTS și se realizează prin intermediul unui boiler cu o capacitate de 1 tonă. Cu toate că, se afirmă că dușurile sunt disponibile în orice moment,

¹² <https://rm.coe.int/16806ce907>

¹³ Potrivit Regulamentului intern, străinii pot să beneficieze de dreptul la corespondență și la servicii telefonice **pe cont propriu** https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135244&lang=ro#

¹⁴ <https://rm.coe.int/16806cce86>

în timpul vizitei, pereții băilor erau uscați. La fel, persoanele deținute confirmă disponibilitatea îmbăierii conform regimului, doar cu mențiunea unor deficiențe la nivel tehnic.

6. Rămâne a fi valabilă regula pe durata nopții, când deținutul trebuie să apeleze la bătăile în ușa camerei (care este încuiată) pentru a anunța gardianul și a solicita însoțirea la toaletă. Această practică, cunoscută sub denumirea de „bătaie în ușă”, este specifică și pentru străinii care desfășoară activități legate de practicarea cultului religios după ora de închidere, conform propriilor tradiții¹⁵.
7. Pe hol, sunt odăi separate improvizate (sală de sport și 2 săli pentru culte). Sala de sport dispune de echipament sportiv, însă vizual, se observă că nu au fost utilizate de ceva timp. Potrivit administrației, deținuții au acces la următoarele activități: *fotbal, sală de forță, volei, tenis de masă*. În una din săli era amenajată o mini-biserică (stil ortodox) improvizată și amenajată, iar alta care se află în alt bloc – destinată pentru cultul musulman, având doar un covor întins pe podea. Aparent, doar în ultima sală sunt practicate activități religioase.

F. GARANȚII PE PERIOADA DETENȚIEI

CPT consideră că deținuții migranți ilegal trebuie, chiar de la începutul privării lor de libertate, să se bucure de trei drepturi de bază, la fel ca și alte categorii de persoane deținute. Aceste drepturi sunt: (1) să aibă acces la un avocat, (2) să aibă acces la un medic, și (3) să aibă posibilitatea de a informa o rudă sau o terță persoană aleasă de ea despre faptul că este în detenție.

Deținuții imigranți, trebuie să aibă dreptul, încă de la începutul detenției lor, să informeze o persoană aleasă de ei cu privire la situația în care se află și trebuie să aibă dreptul la un avocat și la un doctor. În continuare, ei trebuie informați în mod expres și fără întârziere, într-o limbă pe care o înțeleg, cu privire la drepturile lor și la procedura care li se aplică. Trebuie să se facă toate aranjamentele necesare ca deținuții migranți ilegal să poată consulta un avocat sau un doctor în mod permanent, să poată primi vizite din partea reprezentanților ONG, membrilor familiei sau a altor persoane la alegerea lor, și să li se permită contactul telefonic cu aceștia. Dacă membri ai aceleiași familii sunt privați de libertate pe baza unei legislații privind cetățenii străini, trebuie să se depună toate eforturile ca ei să nu fie despărțiți. Deținuții migranți ilegal trebuie să beneficieze de un remediu juridic eficient, prin care un organ judecătoresc să poată decide rapid asupra legalității privării lor de libertate. Această acțiune judecătorească trebuie să cuprindă o audiere în prezența unui avocat, desemnat gratuit din oficiu pentru persoanele lipsite de mijloace materiale suficiente, și a unui traducător (dacă este necesar). În plus, deținuții migranți ilegal trebuie informați negreșit despre acest remediu juridic. Necesitatea continuării detenției trebuie revizuită periodic de către o autoritate independentă.

8. Atât la intrare, cât și în holurile blocului administrativ sunt **afișate informații** privind drepturile străinilor în conformitate cu legislația națională în vigoare și traduse în **6 limbi**. Străinii intervievați au susținut că au fost informați despre procedurile interne și că au acces liber prin ofițerii IGM la informațiile relevante.
9. Totuși, CPT a susținut în regulile sale, că autoritatea pentru străini ar trebui să traducă în limbile înțelese de străinii deținuți Regulamentul intern de activitate în calitate de instrument de informare și de prevenire a oricăror neclarități/ obiecții din partea lor. Urmare, odată cu aprobarea noului

¹⁵ <https://ombudsman.md/post-document/raport-privind-vizita-preventiva-la-centrul-de-plasament-temporar-al-strainilor-din-subordinea-biroului-migratie-si-azil-al-ministerul-afacerilor-interne-al-r-moldova-din-06-decembrie-2018-2/>

Regulament al CPTS, IGM ar urma să traducă regulamentul nou cel puțin în limbile de circulație internațională, pentru a facilita asigurarea dreptului la informare al străinilor: -

Este atât în interesul migranților ilegal cât și al personalului ca regulamentul locurilor de detenție să fie foarte clar, și acest regulament să fie pus la dispoziție într-un număr adecvat de limbi. Regulamentul trebuie să aibă în primul rând o natură informativă și să se refere la o gamă cât mai mare de probleme, drepturi și îndatoriri relevante pentru viața de zi cu zi în detenție. Regulamentul trebuie să conțină de asemenea proceduri disciplinare și să le ofere deținuților dreptul de a fi audiați în legătură cu încălcările de care sunt acuzați, și de a face apel la o autoritate independentă împotriva oricăror sancțiuni la care sunt supuși. Fără astfel de reguli, există riscul dezvoltării unui sistem disciplinar neoficial (și necontrolat).

10. Potrivit reprezentanților CPTS, deținuții beneficiază de **acces la asistența juridică** garantată de stat prin intermediul CNAJGS sau a avocaților aleși de către ei. Mai mult, datorită acordului bilateral cu Centrul de Drept al Avocaților, străinii beneficiază de asistență juridică calificată, CDA fiind parteneri ai Agenției ONU pentru Refugiați (UNHCR), fiind unicul ONG juridic, din Republica Moldova, care deține expertiză complexă și exclusivă în domeniul azilului și apatridiei.
11. Administrația afirmă că nu există interdicții sau cazuri în care accesul la apărare să fie obstrucționat. Audierile străinilor au loc în biroul pentru întâlniri din blocul administrativ. CPTS susține că permite accesul reprezentanților UNCHR, OIM, Ambasadelor/ oficiilor Consulare, Centrului de Drept al Avocaților și altor organizații necomerciale. Administrația CPTS susține că este deschisă la vizite din partea oficiilor consulare și ambasadelor pentru a preveni reticențele acestora. Totuși, echipa de vizită nu a identificat o listă afișată cu avocații CNAJGS. Modalitatea de informare privind dreptul la apărare și alegerea avocaților nu este clară. Mai mult, mecanismul de acordare a asistenței juridice pentru străinii care nu cunosc limba română, rusă sau engleză nu este explicat în mod detaliat. Administrația CPTS asigură că, în funcție de situație, apelează la servicii de interpret. Însă, majoritatea colaboratorilor au competențe în limbile de circulație (engleza, rusa și turca) astfel pot gestiona un dialog informativ și util cu străinii, au susținut reprezentanții CPTS.

Regulile CPT susțin că toți deținuții nou sosiți trebuie imediat examinați de un doctor, sau de o asistentă medicală calificată, care să prezinte raportul medical unui doctor. Dreptul de acces la un doctor trebuie să includă dreptul – dacă migrantul ilegal dorește – de a fi examinat de un doctor ales de el; totuși, deținutul trebuie să se aștepte la a suporta el cheltuielile unui astfel de examen.

Evaluarea stării de sănătate a migranților ilegal pe perioada privării lor de libertate reprezintă o răspundere esențială față de fiecare deținut în parte și față de un grup de migranți ilegal ca întreg. Sănătatea mentală și fizică a migranților ilegal poate fi afectată negativ de experiențe traumatizante anterioare. În plus, despărțirea de mediul personal și cultural cu care erau obișnuiți și spectrul unui viitor nesigur pot duce la disfuncții mentale, incluzând exacerbarea simptomelor de depresie deja existente, anxietate și deranjamente post-traumatice.

Cel puțin o persoană cu calificare recunoscută de asistență medicală trebuie să fie prezentă zilnic la toate centrele pentru deținuți migranți ilegal. Această persoană trebuie, înainte de toate, să facă un control medical inițial celor nou sosiți (în special pentru bolile transmisibile, inclusiv tuberculoza), să primească cereri prin care se solicită consult din partea unui medic, să asigure aprovizionarea și distribuția medicamentelor prescrise, să păstreze documentația medicală și să supravegheze condițiile generale de igienă.

Desigur, confidențialitatea medicală trebuie respectată la fel ca în exterior; în special, fișele medicale ale migranților ilegal nu trebuie să fie accesibile personalului non-medical ci, dinpotrivă, trebuie ținute sub cheie de către asistente sau doctor. Mai mult, toate examenele medicale trebuie ferite de urechile și – dacă medicul respectiv nu decide altfel, pentru cazuri speciale – de ochii personalului centrului de detenție

12. Cât privește **măsurile de siguranță privind sănătatea**, apreciem pozitivă angajarea a 1 medic (ex-medic de familie) și 1 asistentă medicală pentru normă întreagă în Centrul medical al CPTS. Astfel, recomandarea anterioară a Avocatului Poporului privind asigurarea CPTS cu personal medical a fost implementată. Centrul medical asigură controlul și menținerea stării de sănătate a străinilor, oferă asistență medicală primară și tratament corespunzător, cât și asistență medicală pre/spitalicească de urgență. La moment, Centrul medical operează cu proceduri de evidență și asistență medicală ancorate din sistemul medical civil și ajustate la necesitățile Centrului de medic. Însă, o standardizare a procedurilor de examinare medicală, asistență medicală străinilor în CPTS și în timpul operațiunilor de returnare nu există.
13. În incinta CPTS există un cabinet medical și un izolator medical. În momentul vizitei, medicul și asistenta medicală, au oferit acces la Registrele de evidență și datele privind persoanele plasate:
- ✓ Registrul de înregistrare a adresărilor bolnavilor în instituția de asistență medicală primară fără medic, început la 28.06.2023;
 - ✓ Registrul de evidență a traumelor plasate în CPTS început la 04.09.2023;
 - ✓ Registrul de evidență a persoanelor străine internate în izolatorul medical al CPTS început la 04.09.2023 *conține 28 însemnări privind examinarea medicală a străinilor în izolatorul medical noi-veniți sau alte maladii;*
 - ✓ Registrul de evidență a intervențiilor de ambulator început la 04.09.2023 *include 27 de intervenții realizate din 04.09.2023 față de străinii ce au fost diagnosticați cu plagă cu cicatrizare, traume la deget, placă contuză la genunchi, arsură termică, fractură închisă a pilonului tibial;*
 - ✓ Registrul de evidență a persoanelor străine internate la tratament în Spitalul MAI și instituțiile medico-sanitare ale Ministerului Sănătății început la 04.09.2023 *prevede date privind remiterea la tratament pentru perioade de 3 și 5 zile a doi străini cu icter mecanic și fractura gambei;*
 - ✓ Registrul de evidență a medicamentelor început la 04.09.2023;
 - ✓ Registrul de evidență a procedurilor început la 04.09.2023;
 - ✓ Registrul privind persoanele aflate la greva foamei, conține o singură înregistrare *M.S., 1982, Georgia s-a aflat la greva foamei 14.04-15.05.22. Rezultatele internării, convorbirile, asistența psihologică, tratament se află descris în fișa medicală de ambulator.*
 - ✓ Registrul cu privire la înregistrarea și raportarea pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman și degradant, conform prevederilor Ordinului 77 din 31.12.2013 Procuratura Generală, *nu are mențiuni;*
 - ✓ Registrul de evidență a pacienților cu medicamente eliberate, început la 04.09.2023, *conține 32 de însemnări privind nr cartelei, data nașterii pacientului, țara de origine, numele și prenumele și semnătura medicului.* Nu sunt mențiuni cu privire la tipul medicamentului, cantitatea acestora, perioada, etc, or acestea se pot regăsi în cartelele medicale (echipa de vizită nu a analizat cartelele medicale);
 - ✓ Registrul de evidență a accidentelor la locul de lucru, început la 04.09.2023, *fără însemnări;*
 - ✓ Registrul de evidență a reacțiilor adverse la medicamente, *fără mențiuni;*
 - ✓ Registrul de evidență a recepționării și transmiterii plângerilor, declarațiilor sau altor informații despre pretinse fapte de tortură, tratament inuman sau degradant, inițiat la Ordinul BMA nr.9 din 26.02.2021, *fără mențiuni.*
14. **Apreciem efortul personalului medical de asigurare a activității Centrului medical, realizarea evidenței, acuratețea datelor și grija față de pacienți.** Conform informațiilor medicului, acesta este responsabil de a efectua consultări zilnice pentru pacienți și, în situații de urgență se prezintă la

solicitare. Cabinetul medical este dotat cu echipamente relativ autentice, însă se prezintă necesitatea stringentă a unui electrocardiograf, ce poate înregistra, analiza și afișa unde ECG ale utilizatorului ce pot depista foarte ușor stările patologice.

15. Conform declarațiilor administrației, străinii sunt transportați la IMSP IMU (spitalul de urgență) și ori de câte ori este necesar, în special pentru efectuarea testului HIV, în vederea consultărilor medicale și investigațiilor de laborator, conform indicațiilor medicului și a stării lor de sănătate. În cazul unor afecțiuni grave sau a intervențiilor chirurgicale, deținuții sunt transportați la IMSP IMU, unde li se asigură și pază. Toate costurile asociate furnizării asistenței medicale sunt suportate integral de către CPTS.
16. În perioada de raport, au fost efectuate 112 vizite primare a străinilor la Centrul Medical al IGPF. Reieșind din starea de sănătate a străinilor și factorilor epidemiologici, au mai fost realizate suplimentar 375 de vizite secundare, cu diverse diagnoze având acces la consultații de calitate și tratament conform protocoalelor clinice naționale.
17. **La momentul vizitei în izolatorul medical** se afla o persoană sub supraveghere continuă, având piciorul gipsat. Din spusele pacientei, i-au fost explicate procedurile de plasare și reabilitare în limba vorbită (engleză) cât și posibilitatea efectuării apelurilor către prieteni/familie. Totuși, aceasta a menționat neadaptarea alimentației conform preferințelor țării de origine cât și temperatura scăzută în izolator pe timp de noapte. Tot ea a susținut că, fractura piciorului a fost provocată în momentul reținerii, aceasta din neatenție alunecând în timp ce î-și aduna lucrurile personale. O anchetă internă a IGM verifică aceste aspecte. În registrul izolării medicale, există mențiuni cu privire la acordarea tratamentului medical pacientei, însă originea și circumstanțele traumei nu sunt fixate.
18. **În acest sens, Avocatul Poporului îndeamnă** să fie sporită atenția acordată necesităților specifice ale pacienților, incluzând adaptarea regimului alimentar conform preferințelor provenite din țara de origine și asigurarea unei condiții termice optime în izolator. În plus, furnizarea de explicații suplimentare privind procedurile de plasare și reabilitare, comunicate în limba vorbită (engleză), cu efortul de a confirma înțelegerea integrală a informațiilor de către pacienți. **Mai mult, orice leziune provocată în timpul reținerii, fie ea accidentală necesită obligatoriu a fi înregistrată și raportată în calitate de garanție fundamentală împotriva torturii** (*spre exemplu: trauma obținută de străin prin accidentarea la gleznă urma să fie înregistrată în Registrul de evidență a recepționării și transmiterii plângerilor, declarațiilor sau altor informații despre pretinse fapte de tortură, tratament inuman sau degradant, inițiat la Ordinul BMA nr.9 din 26.02.2021*).

CPT recomandă cu tărie ca orice semn de vătămare a unei persoane care se plânge de maltratare, precum și declarațiile relevante făcute de persoana în cauză, cât și concluziile medicului (cu privire la gradul de potrivire între afirmațiile persoanei și vătămarile observate), să fie trecute de către doctor într-un formular special destinat pentru acest scop. Un dosar asemănător trebuie întocmit chiar în absența unor declarații specifice, ori de câte ori există motive să se creadă că au avut loc maltratări. Trebuie să existe aceste proceduri, pentru a se asigura că, atunci când un doctor constată vătămări care sunt în acord cu reclamațiile de maltratare făcute de persoana în cauză, (sau care, chiar în absența unei reclamații, indică în mod clar semne de maltratare), dosarul este adus în mod sistematic în atenția autorităților juridice sau de procuratură competente.

19. În continuare, Ombudsmanul **încurajează IGM/CPTS să implice personalul medical (în special, când persoanele străine prezintă traume sau au afecțiuni medicale) în operațiunile de returnare, inclusiv avia. Personalul medical, ar trebui să fie instruit și motivat suplimentar în asemenea**

operațiuni de reîntoarcere silită sau acțiuni de readmisie. Personalul medical reprezintă și o garanție împotriva torturii față de persoanele returnate și de protecție a ofițerilor de escortă.

G. ACTIVITĂȚILE OCUPAȚIONALE

20. În calitate de activități ocupaționale străinii de la Blocul 1 au acces la teren de sport, sală de sport cu utilaje sportive, masă de tenis, sală cu TV (programe inclusiv în limbi de circulație internațională), telefon staționar, telefon personal, un raft cu cărți (literatură artistică RO-RU). Unii străinii au susținut deficitul de cărți și lipsa alegerii conform limbii vorbite. Normele CPT dezvăluie importanța diversificării regimului de activitate îndeosebi persoanelor plasate pentru o perioadă îndelungată¹⁶:

„În ce privește regimul de activitate acesta trebuie să includă exerciții în aer liber, acces la o cameră de zi, radio, TV, ziare, reviste și alte metode de recreere (de exemplu: jocuri, mese de ping-pong etc.). Cu cât este mai lungă perioada de reținere a persoanelor cu atât mai dezvoltate trebuie să fie activitățile care le sunt oferite.”.

21. Străinii pot remite scrisori **doar din cont propriu**, uzând de cutia poștală montată la etajul II al blocului 1 și doar când sunt scoși afară la terenul sportiv, or la audiențe/ întreveneri. Ziua, ușa de la ieșire-intrare este încuiată. Nu este clar cum este asigurat accesul la corespondență, odată ce cazații nu au plicuri, pix, foi și cel puțin o listă cu adrese de contact veridică, inclusiv cum este asigurat acest drept fundamental străinilor ce nu au mijloace financiare pe cont.
22. Străinii, pot să expedieze din cont propriu rudelor colete, pachete și banderole, potrivit Regulamentului intern. Străinii ce nu dispun de resurse nu pot realiza acest drept.
23. CPTS nu are în statele de personal, angajați care să fie responsabili de ocuparea timpului străinilor. Deși, străinii au dreptul să participe la acțiuni culturale și sportive (art.28 HG 493/2011) se pare că mecanismul de realizare a acestei garanții nu există, odată ce lipsesc resurse în acest sens.

H. ALEGAȚII DE ABUZURI, RELE TRATAMENTE, INCIDENTE

24. Potrivit reprezentanților CPTS, în primele 9 luni, 2023 nu au fost înregistrate cazuri de autovătămare din partea străinilor, refuz de hrană sau de rele tratamente.
25. În CPTS există **2 Registre**, după cum urmează:
 - (1) Registrul cu privire la înregistrarea și raportarea pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman și degradant, conform prevederilor Ordinului 77 din 31.12.2013 Procuratura Generală **aflat în Centrul medical** și,
 - (2) Registrul de evidență a recepționării și transmiterii plângerilor, declarațiilor sau altor informații despre pretinse fapte de tortură, tratament inuman sau degradant, inițiat la Ordinul BMA nr.9 din 26.02.2021, **aflat la șeful adjunct al CPTS**.
26. **Deși, ambele au același conținut, acestea nu conțin vreo mențiune. Nici personalul medical, nici reprezentanții CPTS nu înregistrează cazurile de leziuni/ traume (de exemplu: cum ar fi cazul unei străine cu fractură a piciorului obținută la momentul reținerii).** Din conținutul altor Registre, observăm totuși că informațiile privind leziunile/ plăgi sunt înregistrate, iar persoanele au primit asistență medicală, ceea ce prezumă că faptele respective sunt documentate și transparente.

¹⁶ <https://rm.coe.int/16806ce907>

Oricum, din conținutul Ordinului 77/2013 se prezumă că aceste informații trebuie să se regăsească în Registrul „anti-tortură”, cu informarea procurorului.

Reamintim că la momentul vizitei în izolatorul medical se afla o persoană sub supraveghere continuă, având piciorul gipsat. Din spusele pacientei, i-au fost explicate procedurile de plasare și reabilitare în limba vorbită (engleză) cât și posibilitatea efectuării apelurilor către prieteni/familie. Totuși, aceasta a menționat neadaptarea alimentației conform preferințelor țării de origine cât și temperatura scăzută în izolator pe timp de noapte. Conform spuselor pacientei, fractura piciorului a fost provocată în momentul reținerii, aceasta din neatenție alunecând în timp ce î-și aduna lucrurile personale.

27. **În acest sens, Avocatul Poporului îndeamnă personalul medical și reprezentanții CPTS, să înregistreze și raporteze orice leziune provocată în timpul reținerii, fie ea accidentală necesită obligatoriu a fi înregistrată și raportată în calitate de garanție fundamentală împotriva torturii (spre exemplu: trauma obținută de străină prin accidentarea la gleznă urma să fie înregistrată în Registrul de evidență a recepționării și transmiterii plângerilor, declarațiilor sau altor informații despre pretinse fapte de tortură, tratament inuman sau degradant, inițiat la Ordinul BMA nr.9 din 26.02.2021). Acest angajament aparține întreg personalului IGM ce au în atribuții reținerea străinilor, escortarea lor sau îndepărtarea acestora. În continuare, subdiviziunile IGM ar trebui să dețină Registre „anti-tortură”, să realizeze o evidență și să raporteze cazurile potrivit Ordinului 77 în vigoare. Iar, în calitate de garanție suplimentară împotriva torturii, IGM ar trebui să informeze Avocatul Poporului despre asemenea incidente.**

28. Potrivit raportului de bilanț al CPTS în 9 luni ale 2023 au fost înregistrate/ recepționate **2906 cereri** (2022 – 1385, iar 2021 - 703), dintre care de la străinii plasați **2821 cereri** și din afara Centrului 103 cereri (întrevederi sau transmitere de colete). Din numărul de cereri depuse de străini, **18** erau cereri de azil (se menționează că, solicitanții de azil au fost diferiți Direcției Azil și Apatridie a IGM). Altă divizare a sistemului de cereri nu este.

29. La fel, nu este clar **mecanismul de plângeri** împotriva eventualelor forme de abuz față de străini. Telefoanele montate, ce au aparținut Companiei Moldotelcom nu sunt funcționale. Alături, sunt menționați cu privire la linia fierbinte și unele contacte ale IGM, dar da facto, străinii nu pot realiza apeluri de la telefonul fix din motivul nefuncționării acestora și lipsa cartelelor telefonice. Străinii pot efectua apeluri de pe telefoanele lor proprii, dacă dispun de rețea mobilă sau mijloace în cont. Angajații CPTS au susținut că nu limitează străinii în uzul de telefoane, și că nu au fost cazuri ca străinii să nu aibă telefon mobil (inclusiv fără internet) sau să solicite de la supraveghetori asistență și să primească refuz. Aceștia au afirmat că încearcă să coopereze cu toți străinii, remediind solicitările lor în favoarea drepturilor lor.

Urmare a constatărilor echipei de vizită, conducându-mă de prevederile al. 2, art.24 a Legii 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul): -

RECOMAND:

Inspectoratului General pentru Migrație: -

- 1) Să majoreze bugetul sau linia bugetară pentru organizarea și realizarea îndepărtărilor forțate;
- 2) Să planifice resurse financiare pentru renovări, acomodări și ajustarea unor spații locative, spații pentru activități ocupaționale și de agrement, terenul sportiv, sisteme de monitorizare video pe întreg perimetru, etc din cadrul Centrului de plasament temporar al străinilor;
- 3) Să elaboreze Proceduri de operare standard privind returnarea forțată, îndepărtările sub escortă;

- 4) Să asigure instruirii pentru personalul său cu privire la instrumente și tehnici de aplicare a forței fizice și a mijloacelor speciale, inclusiv în spații închise sau de zbor;
- 5) Să se asigure ca regimul alimentar al străinilor plasați în CPTS este în concordanță cu nevoile lor individuale și/sau generate de convingerile lor religioase (în afară de alimentația tradițională autohtonă);
- 6) Să traducă Regulamentul nou cel puțin în limbile de circulație internațională, pentru a facilita asigurarea dreptului la informare al străinilor;
- 7) Să actualizeze și plaseze informații în limbile vorbite despre drepturile, obligațiile străinilor, inclusiv mecanismul de plângeri, realizarea dreptului la apărare, interpret, vizite, comunicare externă, acces la medic și instanțele naționale de judecată sau autoritățile de protecție a drepturilor omului.
- 8) Să elaboreze Proceduri de operare standard privind examinarea medicală, acordarea asistenței medicale străinilor în CPTS și în timpul operațiunilor de returnare, pe criterii de vulnerabilitate, etc;
- 9) Să procure un electrocardiograf, ce poate înregistra, analiza și afișa unde ECG ale utilizatorului pentru depistarea stărilor patologice la pacienți;
- 10) Să implice personalul medical (în special, când persoanele străine prezintă traume sau au afecțiuni medicale) în operațiunile de returnare, inclusiv avia;
- 11) Să se asigure că personalul medical, reprezentanții CPTS și angajații IGM înregistrează și raportează orice leziune provocată în timpul reținerii străinilor (inclusiv accidentală), în calitate de garanție fundamentală împotriva torturii;
- 12) Să amenajeze un spațiu pentru convorbiri online, asigurat cu calculator cu conexiune la internet (Viber, Skype, WhatsApp) unde străinii să poată menține contactul cu familia pe durata detenției, fie asigurare cu acces la wi-fi gratuit pentru toți;
- 13) Să asigure un mecanism de plângeri eficient pentru străini împotriva formelor de abuz. Această recomandare se referă atât la CPTS (telefon, plicuri, foi, listă de adrese, boxă de plângeri, responsabil de examinare confidențială, etc), cât și la toate subdiviziunile IGM;
- 14) Să organizeze un proces de comunicare continuă Oficiului Avocatului Poporului (în termen de 24-48 ore) despre înregistrarea, raportarea, anchetele interne și comunicarea faptelor de violență, deces, suicide, tentative de suicid, abuzuri din partea angajaților IGM asupra persoanelor străine reținute/ aflate în custodie indiferent de perioade și invers, incidente pe efectiv, aplicarea forței fizice și mijloacelor speciale leziuni, sau acte de rele tratamente, etc ce au avut loc la reținerea de facto, în spațiul public sau în orice alt spațiu/ loc, în mijloacele de transport sau alte unități speciale/ private, sau orice alt spațiu pentru plasament/ detenție pe perioade scurte.

Raportul respectiv este plasat pe pagina web a OAP pentru informare și diseminare.